

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

здобутках, формують людську гідність і державну свідомість суспільства, є непомітними архітекторами майбутнього своєї країни.

Список використаних джерел:

1. Бодров В. А. Проблемы профессионального психологического отбора / В. А. Бодров // Психологический журнал. – 1985. – No 2. – С. 85–94.
2. Великий тлумачний словник української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2001. – 1440 с.
3. Кейс В. Пісні невинності і пісні досвіду : парадоксальна візія Вільяма Блейка. Режим доступу : <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/545/41/>
4. Кочубей О. С. Психологічні чинники становлення перекладацької компетентності майбутніх філологів. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук. Спеціальність: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Національна академія педагогічних наук РДГУ. Рівне – 2016. – 315с.
5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб для ин- тов и фак иностр языков / В. Н. Комисаров. – М. : Высш. шк., 1990. – 253с.
6. Bennett M. J. Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity / Milton J. Bennett // Education for the intercultural experience / in ed. : R. M. Paige. – Yarmouth : Intercultural Press, 1993. – 400 p.

Євгеній Осипенко,

студент Сумського державного університету

Ольга Жулавська,

к. філол. Н., доцент кафедри германської філології

Сумського державного університету

ПСИХОКОГНІТИВНІ АСПЕКТИ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ

Мова – одна з найбільш складних когнітивних функцій людини, однак процес перекладу пішов на крок далі, оскільки під час нього дві мови

активізуються одночасно. Досі ведуться дослідження з приводу як працює мозок перекладача і які функції він виконує під час перекладу, тому не має і сумнівів, що не один комп'ютер не зможе ще довго виконати правильний послідовний усний або синхронний переклад.

Синхронний переклад відрізняється від інших видів перекладацької діяльності своєю структурою, швидкістю виконання перекладацьких дій і характером лінгвістичних трансформацій у межах лексико-граматичної організації висловлювань мовця [2]. Він в науковій літературі визначається як професійний вид усного перекладу конференцій, який здійснюється одночасно із сприйняттям повідомлення мовою оригінала за допомогою технічних засобів в спеціально обладнаній кабіні, і в процесі якого – в умовах дефіциту часу – на одиницю тексту переробляється інформація обмеженого обсягу [3]. Але на практиці синхронний переклад використовується не тільки на конференціях, а також у процесі перемов або ж публічних виступах, тому актуальність цього перекладу досі нагальна.

Головна особливість цього виду перекладу в тому, що перекладач вимушений суміщати в часі процеси своєї діяльності, що в інших видах усного перекладу може бути вкрай рідким випадком.

Тому, синхронний переклад здійснюється в екстремальних умовах – наявність акустичних та семантичних перешкод як і говорінню синхроніста, гострий ліміт часу, темп мовлення, вимушена інколи необхідність усно перекладати на слух текст, який оратор зачитує з надрукованого матеріалу тощо [1, 5 с. 19-36].

Професійний перекладач-синхроніст має спеціальні мовні і мовленнєві навички, які координують всі процеси орієнтації в мові оригіналу, вибору перекладацьких рішень і їх реалізації [7]. Існують навіть певні критерії цих навичок для професіональних перекладачів, які встановлені міжнародними асоціаціями перекладачів – АІС (Association internationale des interpretes de conférence) та в Америці – ТААЛС (The American Association of Language Specialists).

В свою, чергу згадані навички базуються на певних механізмах психокогнітивної діяльності перекладача. При високому, професійному рівні володіння синхронним перекладом процеси орієнтування в вихідному тексті, вибору перекладацьких рішень і їх реалізації координуються таким чином, що їх паралельне протікання набуває статусу регулярного явища. Механізм почергового здійснення орієнтування в вихідному тексті та породження мовлення мовою перекладу відіграє певну роль при такій координації, однак її основу складають інші механізми та чинники, особливо при перекладі промов, які вимовляються в середньому й швидкому темпі [2]. Серед основних механізмів психокогнітивної діяльності перекладача синхроніста виділяють:

– Механізм ідентифікації – впізнавання мовних образів за їх акустичними характеристикам з мінімальним ступенем участі мовленнєво-рухового аналізатора. Орієнтування перекладача в мовленні оратора у разі функціонування даного механізму ґрунтується на фрагментарному, пофразовому сприйнятті мовлення оратора. Стосовно орієнтування синхронного перекладача в мовленні оратора можна говорити про телеграфний стиль сприйняття. До того ж деякі слова і словосполучення сприймаються лише на основі впізнавання слухових образів без їх артикуляційного сприймання [3].

– Механізм імовірнісного прогнозування – імовірнісне прогнозування можливого змісту, продовження висловлювання, виходячи із попереднього змісту, макроконтексту, дискурсу та фонових знань перекладача. Ця специфічна якість (скоріше – “психолінгвістична” здатність) перекладача-синхроніста ще й досі не до кінця вивчена, але всі дослідники і практики синхронного перекладу неодмінно про неї згадують, підкреслюючи, що імовірнісне прогнозування можливе на різних мовленнєвих рівнях – від морфеми та лексеми до цілого фрагменту висловлювання [4].

Але, одним із головних механізмів подібного роду є ієрархічно організований механізм регулювання діяльності, який забезпечує дійсно паралельне й одночасне здійснення процесів орієнтування в вихідному тексті, вибору перекладацьких рішень і їх реалізації: – механізм синхронізації [6, с. 108].

Механізм синхронізації, що забезпечує паралельне протікання слухання і говоріння. Механізм синхронізації регулює розподіл рівнів усвідомлення (від актуального усвідомлення до несвідомого контролю) між компонентами діяльності перекладача [3]. Провідний рівень усвідомлення при цьому націлено на творчі компоненти діяльності, якими, як правило, є обробка, зіставлення й аналіз інформації, необхідної для здійснення адекватної дії, й особливо прийняття рішення щодо вибору одного варіанту з певної кількості можливих. Рівні регулювання, які знаходяться на щабель нижче в даній ієрархії, керують технічними компонентами діяльності, до яких можна віднести й реалізацію прийнятого рішення [2].

Також у професіональних синхроністів, які мають багатий досвід та розвинені навички механізм синхронізації проходить без свідомо. Пошук або ж вибір перекладацьких дій в умовах реальної синхронності базується в значній мірі на застосуванні «домашніх перекладацьких заготовок». Перекладач зводять до мінімуму випадки, коли потрібно дійсно креативний пошук рішення, шляхом впровадження широкого запасу лексичних, фразеологічних і синтаксичних еквівалентів, відпрацьованих до значення умовно-рефлекторної реакції.

Отже проаналізувавши механізми психокогнітивної діяльності синхронного перекладача, можна зробити висновок, що в умовах одночасної передачі інформації перекладач має виконувати великий спектр дій. Тому він має бути досить витривалим, мати велику кількість знань, вміти думати наперед, щоб ефективно виконувати свою роботу.

Список використаних джерел:

1. Виссон Л. Синхронный перевод с русского на английский. – Москва : Р. Валент, 2001. – 272 с.
2. Кіщенко Ю. В. Головні особливості синхронного перекладу / Ю. В. Кіщенко // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Філологічні науки. – 2010. – Вип. 89(1). – С. 70–73.

3. Кочубей О. С. Психологічні засади організації усної перекладацької діяльності студентів–філологів / О. С. Кочубей // Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Сер. : Проблеми сучасної психології. – 2011. – Вип. 12. – С. 526–538.
4. Максимов С. Є. Деякі прийоми синхронного перекладу в умовах утрудненої комунікації / С. Є. Максимов // Вісник Сумського державного університету. Сер. Філол. науки. – 2007. – 2, № 1. – С. 113–116.
5. Чернов Г. В. Основы синхронного перевода. – Москва : Высшая школа, 1987. – 256 с.
6. Ширяев А. Ф. Синхронный перевод : Деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода. – М. : Воениздат, 2009. – 183 с.
7. Wats D. Amazing brains of the real-time interpreters [electronic resource] D. Wats Amazing brains of the real-time interpreters. – Mosaic : Mosaic Future, 2014. Access mode : <http://www.bbc.com/future/story/20141117-the-ultimate-multi-taskers> (28.02.2019).
8. Movchan D., Chulanova G., Shchyhlo L., Nazarenko O. Speech norm and its alternation in occasional neologisms / D. Movchan, G. Chulanova, L. Shchyhlo, O. Nazarenko // GISAP: Philological Sciences. – London : 2016. No 11. – P. 6–8.

Анна Зінченко,

викладач кафедри германської філології

Сумського державного університету

Анжеліка Кальченко,

учениця КУ Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів №25

СКАНЛЕЙТ: РОЗВИТОК АМАТОРСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Розвиток Інтернет-технологій та індустрії культури, розширення он-лайн платформи значно вплинули на формування смаків сучасного споживача у сфері аудіо-візуальних розваг. Однак для поціновувачів іноземної культури нагальною є проблема відсутності актуальних офіційних перекладів, що у купі із